

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>

تشبیه

• شیوه‌های گوناگونی برای آفرینش تخیل و بیان معانی وجود دارد که مهمترین آن‌ها چهار آرایه است که در علم بیان بررسی می‌شوند:

• ۱- تشبیه

• ۲- مجاز

• ۳- استعاره

• ۴- کنایه

تشبیه

وقتی چیزی یا کسی را از نظر داشتن ویژگی یا صفت مشترک به کسی یا چیز دیگر که آن ویژگی را داشته باشد مانند کنند.

تشبیه یعنی ادعای همانندی یا شباهت

ارکان تشبیه

تشبیه دارای چهار رکن است:

مُشَبَّه: آنچه به چیزی مانند شود؛

مُشَبَّهٌ بِهِ: آنچه مشبَّه را بدان مانند کنند؛

وَجْهٌ شَبَّهَ: صفت مشترکِ مشبَّه و مشبَّهٌ بِهِ؛

ادات تشبیه: برخی از حروف اضافه از قبیل: چو، همچو، چون، مانند و ...

ارکان تشبیه

و او به شیوه باران پر از طراوت و تکرار بود

مشبه: او

مشبه به: باران
onkur
info

ادات تشبیه: به شیوه

وجه شبه: پر از طراوت و تکرار بودن

ارکان تشبیه

بلم آرام چون قویی سبکبار
به نرمی بر سر کارون همی رفت

مشبهه : بلم

مشبهه به : قویی سبکبار

وجه شبهه: به نرمی رفتن

ادات تشبیه: چون

انواع تشبیه از نظر پایه‌های تشبیه

- **الف - تشبیه گسترده (مفصل:)**
- تشبیهی است که چهار رکن تشبیه یا سه رکن تشبیه را در خود داشته باشد.
- نامت درچشمانم / چون لاله، سرخ / چون نسترن سپید / ومثل سرو، سبزمی ایستد». نامت: مشبه / لاله، نسترن و سرو: مشبه به / چون و مانند: ادات تشبیه / سرخ، سپید و سبز: وجه شبه
- «چو دریای خون شد همه دشت وراغ»
- دشت وراغ: مشبه / دریای خون: مشبه به / چو: ادات تشبیه

انواع تشبیه از نظر پایه‌های تشبیه

ب – تشبیه فشرده (مجمل):

تشبیهی است که فقط دو رکن اصلی تشبیه یعنی مشبه و مشبه به را دارد.

درنگذ عشق درگفت و شنید / عشق دریایی است قعرش ناپدید

عشق: مشبه / دریا: مشبه به

حذف ادات تشبیه و وجه شبه، تشبیه را خلاصه کرده است به این نوع تشبیه تشبیه رسا یا بلیغ نیز میگویند.

ارزش ادبی تشبیه بلیغ بیش از تشبیه گسترده است.

تشبیه فشرده یا بلیغ

الف – تشبیه بلیغ اضافی:

وقتی مشبه و مشبه به، به صورت ترکیب اضافی، (مضاف ومضاف الیه) به کار رود.

نمونه: مس وجود، کیمیای عشق، چراغ دانش، و آتش خشم

ب – تشبیه بلیغ اسنادی:

وقتی «مشبه به» به «مشبه» اسناد داده شود یعنی همراه یک فعل اسنادی به کار برده شوند.

دانش چراغ است. / عشق کیمیا است. /

تشبیه فشرده یا بلیغ

الف – تشبیه بلیغ اضافی:

ب – تشبیه بلیغ اسنادی:

دانش / چراغ / است.
مشبه – مشبه به – فعل اسنادی

خودارزیابی

اگر چو مرغ بنالم

مشبه(من) // مشبه به(مرغ)// ادات تشبیه(چو) // وجه شبه(نالیدن)

تو همچو سرو بیالی

مشبه(تو) // مشبه به(سرو)// ادات تشبیه(همچو) // وجه شبه(بالیدن)

وگر چو ابر بگریم

مشبه(من) // مشبه به(ابر)// ادات تشبیه(چو) // وجه شبه(گریه کردن)

تو همچو غنچه بخندی

مشبه(تو) // مشبه به(غنچه)// ادات تشبیه(همچو) // وجه شبه(خندیدن)

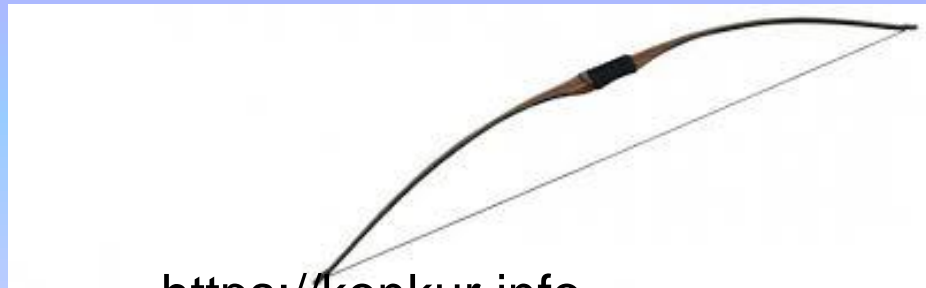
خودارزیابی

پیش کمانِ ابرویش لابه همی گنم ولی
گوش کشیده است؛ از آن گوش به من نمی کند

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه : ابرو

مشبه به: کمان

<https://konkur.info>

خودارزیابی

دل گرفتار بلای عشق توست / جان شهید کربلای عشق توست

تشبیهِ فشرده یا بلیغ اضافی / بلا: مشبه به / عشق: مشبه

تشبیهِ فشرده یا بلیغ اضافی / کربلا: مشبه به / عشق: مشبه

تشبیهِ فشرده یا بلیغ اسنادی / جان شهید کربلا است

جان: مشبه // شهید کربلا: مشبه به

خودارزیابی

صدا چون بوی گل در جنبش آب
به آرامی به هر سو پخش می گشت

مشبه	مشبه به	وجه شبه	ادات تشبیه
صدا	بوی گل در جنبش آب	به آرامی پخش شدن	چون

خودارزیابی

نفس کز گرمگاه سینه چون می آید برون ، ابری شود تاریک / چو دیوار ایستد
درپیش چشمانت، نفس کاین است، پس دیگر چه داری چشم
ز چشم دوستان دور یا نزدیک ؟

مشبه	مشبه به	وجه شبه	ادات تشبیه
نفس	ابر	تاریکی و مانع دید شدن	چون
نفس	دیوار	ایستادن در مقابل فرد و مسدود کردن راه او	چو

خودارزیابی

پشت هیچستان، چتر خواهش باز است، / تا نسیم عطشی در بن برگی
بدود. / زنگ باران به صدا می آید.

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به	مشبه
چتر	خواهش
نسیم	عطش
زنگ	باران

خودارزیابی

هرچه به گرد خویشتن می نگرم دراین چمن آینه ی ضمیر من
جز تو نمی دهد نشان.

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به

آینه

مشبه

ضمیر من

خودارزیابی

اگرای عشق پایان تو دور است / دلم غرق تمنای عبور است
برای قد کشیدن در هوایت / دلم مثل صنوبرها صبور است
زمین چو سینه ی سهراب زیر **جوشن برگ** / فرونشسته در آن **ناوک صنوبر** وغان
مانند پنبه دانه که در پنبه تعبیه است / اجرام کوه هاست نهان در میان برف

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به	مشبه
جوشن	برگ
ناوک	صنوبر

<https://konkur.info>

خودارزیابی

اگرای عشق پایان تو دور است / دلم غرق تمنای عبور است
برای قدکشیدن در هوایت / دلم مثل صنوبرها صبور است
زمین چو سینه ی سهراب زیر **جوشن برگ** / فرونشسته در آن **ناوک صنوبر** وغان
مانند پنبه دانه که در پنبه تعبیه است / اجرام کوه هاست نهان در میان برف

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به	مشبه
جوشن	برگ
ناوک	صنوبر

<https://konkur.info>

خودارزیابی

- پاسی از شب رفته بود و برف می بارید، / چون پرافشان پری های هزار افسانه-
ای از یادها رفته /

- تشبیه گسترده (مفصل:)

مشبه	مشبه به	وجه شبه	ادات تشبیه
برف	پری های پرافشان	-----	چون

خودارزیابی

دگر باره خیاط باد صبا / براندام گل دوخت رنگین قبا

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به

خیاط

مشبه

باد صبا

خودارزیابی

مراکز جام عشقت مست گشتم / وصال و هجر یکسان
می نماید /

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به

جام

مشبه

عشق

خودارزیابی

گاهی که سنگ حادثه از آسمان رسد
اول بلا به مرغ بلندآشیان رسد

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به

سنگ

مشبه

حادثه

خودارزیابی

خانه دل ما را از کرم عمارت کن
پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به

خانه

مشبه

دل

خودارزیابی

زندگی آتشگهی دیرنده پابرجاست
گریفروزیش، رقص شعله اش در هر کران پیداست
ورنه، خاموش است و خاموشی گناه ماست

• تشبیه گسترده (مفصل):

مشبه	مشبه به	وجه شبه	ادات تشبیه
زندگی	آتشگهی	دیرینه و پا برجا بودن	-----

خودارزیابی

حریر باورم از شعله ی ندامت سوخت
که بر کویر عطشناک نیستم چون ابر

تشبیه فشرده یا بلیغ اضافی

مشبه به	مشبه
حریر	باور
شعله	ندامت

خودارزیابی

مرا دردل درخت مهربانی / به چه ماند؟ به سروبوستانی

مشبه	مشبه به	وجه شبه	ادات تشبیه
مهربانی	درخت	-----	-----
درخت مهربانی در دل من	سرو بوستانی		به چه ماند؟

خودارزیابی

آورده اند که در ناحیت کشمیر، متصیّدی خوش و مرغزاری نزه بود که از عکس ریاحین او پرزاغ چون دم طاووس نمودی و در پیش جمال او دم طاووس به پرزاغ مانستی.

سجاد فرخ نژاد

مشبه	مشبه به	وجه شبه	ادات تشبیه
پرزاغ	دُم طاووس	-----	چون
دُم طاووس	پرزاغ	-----	مانستی

خودارزیابی

هرگز کسی نداند بدین سان نشان برف
• گویی که لقمه‌ای است زمین در دهان برف

مشبه	مشبه به	وجه شبه	ادات تشبیه
زمین	لقمه‌ای در دهان برف	-----	گوی

خودارزیابی

ایات حافظ ، سعدی و فخرالدین عراقی تشبیه فشرده است اما ایات خواجهی کرمانی و کمال الدین اصفهانی تشبیه گسترده است.

به طور کلی درسبک عراقی بیشتر از تشبیه فشرده استفاده شده است.

خودارزیابی

چو دریای خون شد همه دشت و راغ
جهان چون شب وتیغ ها چون چراغ

چُ دریا || ی خون شد || هَم دَش || تِ رَاغ
جَ هان چن || شَبُ تی || غ ها چُن || چِ رَاغ

فعولن - فعولن - فعولن - فَعَل

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
.info

<https://konkur.info>